

**ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ
В ОБЛАСТ БУРГАС ПРЕЗ 2023 ГОДИНА**

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото от Националния статистически институт наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)“.

Оценка на бедността

По данни от изследването, през 2023 г., в област Бургас линията на бедност е 604.71 лв. средно месечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 17.6% от населението на областта.

1. Основни индикатори за бедност в област Бургас

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Линия на бедност - средномесечен размер - лв.	372.9	415.0	454.2	507.7	489.5	604.7
Относителен дял на бедните - % от населението	22.7	20.1	29.0	25.2	18.8	17.6
Относителен дял на бедните преди получаване на социалните трансфери - % от населението	44.9	40.4	45.9	48.3	43.8	47.6
Относителен дял на бедните преди получаване на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	29.6	27.2	32.9	34.2	26.5	25.0
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	5.8	5.9	6.9	5.6	7.3	4.8
Неравенство в разпределението на дохода <i>/Коефициент на Джини¹/</i>	31.8	33.0	34.4	32.6	38.0	29.7

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност за областта се увеличава с 23.5%, а относителният дял на бедното население намалява с 1.2 процентни пункта. В област Бургас относителният дял на бедност при мъжете е 18.5%, а при жените - 16.6%. Разликата в равнището на бедност между двата пола е 1.9 процентни пункта при 1.5 процентни пункта за страната (мъже - 19.8% и жени - 21.3%). В сравнение с 2022 г. в област Бургас делът на бедните при мъжете се увеличава с 0.9 процентни пункта, докато при жените намалява с 3.3.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2023 г. в област Бургас показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери, равнището на бедност се повишава от 17.6% до 25.0%, или със 7.4 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите

¹ Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

социални трансфери равнището на бедност за областта нараства до 47.6%, или с 30.0 процентни пункта.

През 2023 г. най-висок размер на линия на бедност има област София (столица) - 990 лв., с равнище на бедност 22.2%, а с най-нисък размер на линията на бедност е област Монтана - 446 лв. с равнище на бедност 16.8%. През 2023 г. област Бургас се нарежда на 8-о място в страната по размер на линия на бедност - 605 лв. след област Враца (636 лв.) и преди област Смолян (602 лева). През 2022 г. областта е била на 9 - то с 489 лева.

Материални и социални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. До 2020 г. за оценка на материалните лишения на домакинствата се използваша девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги. От 2021 г. се включва нов показател за тежки материални и социални лишения, който показва липсата на необходими и желани предмети за водене на достоен живот. Изчислява се като дял на лицата от населението, които не могат да си позволят 7 от 13 показателя - 6 на индивидуално ниво и 7 на ниво домакинство (табл. 2).

2. Показатели за материални и социални лишения през 2023 г. в област Бургас

Въпроси към домакинството	Лица с ограничения бр.	Относителен дял от населението %
Може ли домакинството да посрещне със собствени средства неочаквани финансови разходи (неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.)	203480	53.6
Може ли домакинството да си позволи, ако желае, едноседмична почивка извън дома	199567	52.6
Имало ли домакинството затруднения при плащането навреме на следните разходи за жилището: - заем за покупка на жилището, в което живее домакинството - наем за жилището, в което живее домакинството - текущи разходи за ток, вода, отопление (без разходи за телефон) - вноски за погасяване на кредити	71065	18.7
Може ли домакинството да си позволи, ако желае, консумация на месо, пиле или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден	84436	22.3
Позволява ли финансово състояние на домакинството да поддържа нормална температура в жилището си	83138	21.9
Притежава ли домакинството автомобил (вкл. и служебен, който се ползва за лични нужди)	36717	9.7
Може ли домакинството да си позволи подмяна на остаряла мебелировка	187358	49.4

Въпроси към лица на 16 и повече години		
Наличие на интернет връзка в дома, който може да се ползва за лични нужди	13608	4.3
Подмяна на износени дрехи със закупуването на нови	97090	30.6
Купуването на два чифта обувки в зависимост от сезона, и/или за всички сезони	117921	37.2
Всяка седмица да похарчите малка сума пари за лични нужди	86092	27.2
Редовно участие в спортни и развлекателни дейности като посещения на кино, на театър, на концерт и др	46439	14.7
Поне веднъж месечно среща с приятели/роднини за питие/хапване (вкл. в домашни условия)	50087	15.8

През 2023 г. 20.7% от населението на област Бургас живее в тежки материални и социални лишения (ограничения в 7 от 13 показателя).

3. Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност - нова дефиниция, за страната и в област Бургас*

Общо 18 - 64 години - хил.	2019		2020		2021		2022		2023	
	брой лица в хиляди	% от население	брой лица в хиляди	% от население	брой лица в хиляди	% от население	брой лица в хиляди	% от население	брой лица в хиляди	% от население
Общо за страната	336.0	8.6	294.0	7.6	293.7	7.7	304.0	7.9	231.0	6.6
Област Бургас	10.5	4.6	18.2	8.1	8.9	3.9	9.8	4.3	7.7	3.8

*Данните за предходните години преди 2021 г. са преизчислени спрямо новата дефиниция

През 2023 г. в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност живеят 7.7 хил. лица на възраст 18 - 64 години, или 3.8% от населението, като спрямо 2022 г. относителният им дял намалява с 0.5 процентни пункта.

В изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ от 2013 г. се събират данни за материалните лишения на децата в домакинството (на възраст между 1 и 15 години). През 2023 г. в област Бургас относителният дял на децата с материални лишения (лишени от поне един от 13 показателя) е 36.4%, а за 2.0% от децата нито една потребност не може да бъде удовлетворена поради финансови причини.

През 2023 г. 61.6% от децата живеят без материални лишения.

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2030“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални и социални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че в област Бургас през 2023 г. 30.3% от населението, или 114.9 хил. лица, са били в риск от бедност и социално изключване (табл. 4).

Стойността на показателя се увеличава с 1.4 процентни пункта в областта спрямо 2022 г., повече при мъжете - с 2.2 процентни пункта, в сравнение с жените - с 0.6 процентен пункт.

**4. Население в риск от бедност и социално изключване по пол
за страната и за област Бургас**

	2019	2020	2021	2022	2023
Общо за страната					
Брой лица - хиляди	2327.0	2340.0	2193.5	2206.1	1933.1
Процент от населението	33.2	33.6	31.7	32.2	30.0
Мъже					
Брой лица - хиляди	1051.0	1052.0	984.0	974.7	875.5
Процент от населението	30.9	31.2	29.4	29.4	28.2
Жени					
Брой лица - хиляди	1277.0	1288.0	1209.5	1231.4	1057.6
Процент от населението	35.4	35.9	33.9	34.8	31.6
Област Бургас					
Брой лица - хиляди	141.3	163.8	155.1	118.3	114.9
Процент от населението	34.2	39.9	37.8	28.9	30.3
Мъже					
Брой лица - хиляди	62.0	76.0	75.0	56.0	55.9
Процент от населението	31.0	38.1	38.0	28.4	30.6
Жени					
Брой лица - хиляди	79.3	87.8	80.1	62.3	59.0
Процент от населението	37.2	41.5	37.7	29.4	30.0

*Данните за предходните години преди 2021 г. са преизчислени спрямо новата дефиниция

Методологични бележки

С Регламент № 2019/1700 на Европейския парламент и на Съвета се определя обща рамка за европейската статистика за лицата и домакинствата, основана на индивидуални данни, събрани чрез извадки. Наблюдението за доходите и условията на живот (SILC), е част от изследванията включени в регламента, и се отнася до събирането на съпоставима и актуална информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

Размерът на извадката за 2023 г. включва 9 379 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на възраст 16 и повече навършени години. Извадката се състои от шест ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на възраст 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Поради извадковия характер на изследването за доходите и условията на живот по някои основни показатели са изчислени следните оценки в табл. 5:

5. Оценки на някои основни показатели през 2023 г. за област Бургас

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност и социално изключване – нова дефиниция		
Общо	30.3	4.1
Мъже	30.6	4.5
Жени	30.0	4.1
0 - 17 години	34.2	7.5
18 - 64 години	29.0	4.7
65 + години	31.0	3.4
Риск от бедност		
Общо	17.6	3.6
Мъже	18.5	3.8
Жени	16.6	3.6
0 - 17 години	22.5	6.9
18 - 64 години	17.7	4.2
65 + години	14.2	2.5
Материални и социални лишения - нова дефиниция		
Общо	20.7	3.5
Мъже	22.0	3.9
Жени	19.5	3.7
0 - 17 години	19.1	5.4
18 - 64 години	20.7	4.3
65 + години	21.6	2.9

Повече информация и данни за индикаторите за бедност и социално включване са достъпни в Информационна система „Инфостат“ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=44) и на сайта на НСИ, раздел „Социално включване и условия на живот“ (<http://www.nsi.bg/node/8252/>).